

Vodící pes a člověk

Perex Jmenuji se Honza Balák a studuji na Fakultě informatiky MU. Když jsem na začátku roku 2013 definitivně ztratil zbytek zraku, ocitl jsem se na křižovatce a musel řešit, jak dál žít aktivně a samostatně. Bílá hůl sice byla možností, ale pro rychlý a bezpečný pohyb městem nestačila. Volba tak padla na vodícího psa. V následujícím příběhu vás provedu celou cestou – od výběru mé parťáčky, německé ovčandy Nancy, přes „řidičák“ na vodícího psa až po realitu každodenního soužití, která ukazuje, že pes sice není GPS navigace, ale je to ten nejvěrnější životní průvodce. **

Psal se začátek roku 2013 a v tu chvíli by mě ani nenapadlo, že moje zkušenost s vodícím psem bude více než intenzivní. Byl začátek semestru a shodou několika ne moc pozitivních okolností mi bylo jasné, že ten zbytek zraku, co jsem měl ještě před třemi měsíci, už se nevrátí. Takže následovalo přerušení studia a řešení, co dál s nastalou situací.

Jelikož jsem později chtěl školu dokončit, pracovat a být co nejvíce samostatný, musel jsem vyřešit otázku samostatného pohybu. Mojí výhodou bylo, že jsem na základní škole absolvoval kurs prostorové orientace (chůze s bílou holí a klapkami na očích), ale to bylo už hodně dávno. Navíc chůze s bílou holí je docela pomalá, člověk se musí hodně soustředit a špatně se řeší nečekané situace, jako třeba výkop na chodníku, postavené lešení atd. Takže vodící pes byla ta správná a v tu chvíli jediná volba.

Dostal jsem kontakt na brněnskou školu vodících psů a domluvili jsme si s jejím zakladatelem, Milanem Dvořákem, schůzku. Milan si na základě odpovědí na jeho otázky udělal obraz o tom, jakého pejska by mi mohl nabídnout, a dohodli jsme se na návštěvě u něj ve škole a že si pejska rovnou vyberu.

Jako koupit auto

Z toho, co jsem zatím napsal, by si člověk mohl myslet, že je to jako když si půjdu koupit housku do krámu. To není zas tak moc pravda, spíš bych to přirovnal ke koupi auta.

Pro provoz auta potřebujete řidičský průkaz, pro provoz vodícího psa zase osvědčení o absolvování kursu prostorové orientace. Dnes, jakmile je auto vyrobeno, tak už vlastně má svého majitele, dalo by se tedy říct, že se vyrábí na objednávku. Podobné je to i u psů, ti mají svůj základní výcvik potřebný pro svoji práci a pak se ještě ladí detaily dle přání svého budoucího pána.

A stejně jako majitel svého budoucího plechového miláčka čeká několik týdnů či pár měsíců, než se mu auto vyrobí, tak i výcvik vodícího psa zabere nějaký čas:

- **První rok** je u pečovateli, kteří psa naučí dobrým mravům a základnímu výcviku.
- **V druhém roce** pejsek dochází do školy a učí se věci, které bude potřebovat při své práci.

Neznamená to ovšem, že jsem musel čekat celé dva roky, protože pejsek, kterého jsem si vybral, byl již v závěru svého výcviku, a tak jsem čekal asi jen tři měsíce. Tento čas jsem ale využil právě pro složení „prostorovky“ – svého řidičáku na vodícího psa.

Tím ovšem má příprava na vodícího psa neskončila, musel jsem se totiž naučit i povely, které budu potřebovat pro práci se psem. Těch je asi 40, ale většinu jsem znal z minulosti, protože jsem při svých studiích často doprovázel svého spolužáka, který psa měl, a tak jsem tak nějak tušil, co mě čeká.

Den „D“ a příchod Nancy

V půli července nastal den „D“ a Milan mi přivezl Nancy, fenku německého ovčáka, domů. Následovalo dvoutýdenní školení, kdy Milan každý den přijel a několikrát jsme si prošli trasy, které budu často chodit, aby si to Nancy zapamatovala a také abychom doladili detaily a naši začínající souhru. Nancy asi nejvíc bavil první den, kdy mým úkolem bylo zkrmit celý sáček piškotů – to se Nancy opravdu libilo. A pak že jen politici jsou lační po úplatcích.

V tu chvíli se začala psát další kapitola mého změněného života. S Nancy jsem opět částečně získal svobodu pohybu a také se začaly sbírat více či méně zajímavé příhody.
JanBalak.name — <https://www.janbalak.name/clanky/vodici-pes-a-clovek.html>

Nelze si totiž myslet, že vodící pes bude jako GPSka – že mu řeknete „pošta“ a on vás dovede na poštu. Tak to bohužel nefunguje.

Je proto důležitá spolupráce psa a člověka; člověk musí vědět, kam jde, kde se asi tak nachází, a psa naviguje svými povely a buď dojdou do požadovaného cíle, nebo ne.

A také mohou jít oklikou dle uvážení psa, což hlavně ze začátku není moc příjemné. A ani žádané. Takže jsme si dvakrát prohlédli kruhový objezd u tišnovského nádraží nebo například i okolí královopolského nádraží v Brně. A nebo podobné příhody zapříčiněné tím, že se ne vaší vinou ocitnete jinde, než obvykle – například autobus MHD zastaví jinde než na zastávce atd.

Pak máte několik možností:

1. Zkusit se zorientovat sluchem.
2. Zkusit zaktivovat psa.
3. Zeptat se kolemjdoucích.

V tu chvíli ale zafungují Murphyho zákony a zrovna nikdo vidící v okolí není, jen pes, a ten je v tu chvíli ještě víc zmaten než jeho pán. Takže pes je výbornou pomůckou při běžném životě, ale člověk je stále za sebe plně zodpovědný a musí vědět, co právě dělá a co se děje.

Není to stroj, ale parťák

Další věcí je, že nelze od psa očekávat stoprocentní spolehlivost. Je to jen živý tvor a i ten má svoje chvíle, kdy svého pána rád pozlobí. I v mém okolí byl člověk, co od Nancy vyžadoval stoprocentní práci a nebyl schopen pochopit, že je to nemožné, že Nancy není stroj.

Ano, Nancy občas pozlobí, ale i přesto je mým velkým pomocníkem. Člověk se pak cítí jistější při chůzi městem, je rychlejší a není tolik překvapen náhlými překážkami.

Mít vodícího psa je také o zodpovědnosti. Už se člověk nestará jen o sebe, ale je na něm závislý i jeho pes. Je třeba myslet na to, zda pro něj mám vodu, v případě vícedenních výletů krmení, že je potřeba pravidelně venčit a starat se o něj. Pokud měl ale člověk psa už někdy předtím, tak to tak velká změna není. Aspoň u mě to tak bylo.

Vodící pes je pro nevidomého obrovskou pomocí, cestou ke kvalitnějšímu a svobodnějšímu pohybu, vykoupenou starostí o druhého tvora – o parťáka, který jej ovšem nezklame, nepodrazí a který svému pánovi slouží nezištně a dle svých sil a schopností co možná nejlépe.